

Op weg met
het Woord
van God

*P*elgrimage in de Bijbel

Het geleefde Woord van God

*D*e pelgrimsweg van het geloof

De viering écht bijwonen kan ik niet meer, kerkteléfono biedt daarom uitkomst!

Parochianen de gelegenheid bieden overal vieringen te kunnen volgen van goede geluidskwaliteit? SIKN kent een flexibel kerkteléfonoonsysteem, gebruiksvriendelijk voor zowel zender als ontvanger. Een greep uit de aansluitmogelijkheden: bij ouderen die niet meer naar de kerk kunnen, in het verzorgingstehuis, thuis bij ziekte of bij (langdurig) verblijf in het buitenland.

Meer informatie of een offerte? Bel (0182) 75 05 20 of mail verkoop@sikn.nl.

www.sikn.nl

stichting intermediair kerkroep nederland

KERKELIJK MEELEVEN, OVERAL

PRIESTER OF DIAKEN WORDEN VANUIT JE BEROEP

een deeltijdsopleiding met een eigen aanbod aan hen die vanuit hun beroep priester of diaken willen worden

Informatie: Priester- en Diakenopleiding Bovendonk
Hofstraat 8 • 4741 AK Hoeven • Telefoon: 0165-504277
E-mail: secretdiadi@bovendonk-opleidingen.nl
Website: www.bovendonk-opleidingen.nl
Uw steun is welkom: P 2580680 t.n.v. Stichting PDOB te Breda

Uitvaartverzorging van Gemert

Heuvelstraat 181, 4812 PJ Breda
tel: 076 - 521 28 68
www.gemert-uitvaart.nl

Dag en nacht bereikbaar

Voor een persoonlijke verzorging van crematie of begrafenissen.

Vraag ons gratis informatiepakket aan.

Uw wens ... onze zorg

Oomen Architecten BV
/ Havermans Joosten Van Sambeek

Oomen Architecten

Ulvenhoutselaan 79
Postbus 4916 - 4803 EX BREDA
Telefoon +31(0)76 560 22 55
Fax +31(0)76 560 22 88

info@oomenarchitecten.nl
www.oomenarchitecten.nl

Jobse NIEUWBOUW. ONDERHOUD. RESTAURATIE

LOODGIETERS LEIDERS KOPERSLAGERS

bezoekadres Elektraweg 17 4338 PK Middelburg	telefoon (0118) 61 27 13
postadres Postbus 8097 4330 EB Middelburg	fax (0118) 62 36 83
	e-mail info@jobsebv.nl

JOBSE bv is een landelijk werkend bedrijf dat gespecialiseerd is in het verwerken van loden,- koperen,- en zinken bekledingen en natuursteenleien bedekkingen op o.a monumentale gebouwen alsmede nieuwbouwprojecten.

Colofon

Dit magazine is een uitgave van het bisdom Breda. Het verschijnt als kwartaalblad. Een individueel postabonnement is mogelijk tegen betaling van een bijdrage voor de verzend- en administratiekosten. Het blad is gratis.

Stuur voor een postabonnement voor 2009 een e-mail naar: magazine@bisdombreda.nl en maak ten minste € 10,- over op girorekening 1066316 t.n.v. Uitgeverij bisdom Breda, o.v.v. postabonnement magazine, postbus 90.189, 4800 RN Breda. Of bel T 076 5223444. Nummers worden toegestuurd na ontvangst van uw betaling.

Redactie

Monique van Delft,
Peter Hoefnagels,
Hans de Jong,
Frank van der Linden,
Daphne van Roosendaal
(hoofdredacteur).

Beeld/fotografie

Genkaku (p. 5) • Stock.xchng (p. 5) • Wim de Veth (p. 8) • S. Cataudo (p. 13) • © Arcabas, Il leur ouvrit les Ecritures, c/o Pictoright Amsterdam 2009 (p. 14) • Stock.xchng (p. 14) • M. Rotariu (p. 17) • G. Richar (p. 18) • Overige: Bisdom Breda

Adres redactie

E magazine@bisdombreda.nl
T 076 5223444
F 076 5216244
Postbus 90189
4800 RN Breda

Advertentieverkoop

Acta Uitgeversorganisatie
E info@actauitgevers.nl
T 0475 463465
Postbus 7160
6050 AD Maasbracht

Vormgeving en druk

Brainstorm & Concept, Breda

Issn nummer: 1874-0480

Inhoud

God ontmoeten in zijn Woord	4
Bijeenkomsten in het bisschopshuis	6
Het geleefde Woord van God	6
Bisschoppensynode over het Woord van God	7
Bijbelvertalingen	7
Een bedevaart met een vraag en antwoord	8
Leerlingen op weg met het Woord	10
De pelgrimsweg van het geloof	11
Het Woord van God in joods perspectief	12
Iconen: het Woord in kleuren	16
Pelgrimage in de Bijbel	18
Je geloof in God vasthouden	20
Heiligen en het Woord van God	22
Paulusquiz	24
Verkondiger van het Woord	25

Van de redactie

In mei 2009 vindt de bisdombedevaart naar Lourdes plaats met als thema 'Mij geschiedt naar Uw woord'. Het zijn de woorden van Maria tot de engel die haar de geboorte van de Heer aankondigde. In oktober 2008 vond in Rome de bisschoppensynode plaats over het Woord van God. Ondertussen vraagt de roepingcampagne van het bisdom 'Ik antwoord op wat U in mijn hart hebt gelegd' aandacht voor ieders antwoord op de roepstem van de Heer.

God wil geen vrijblijvende relatie, schrijven de Belgische bisschoppen in een mooie brochure getiteld 'God ontmoeten in zijn Woord'. "Hij wil de wereld vernieuwen en in onze daden laten oplichten wie Hij werkelijk is." Het antwoord van mensen op het Woord van God weerklinkt in gebed en in een levensstijl van liefde tot de naaste. De naastenliefde wortelt direct in de liefde van God die roept om een antwoord.

Dit magazine sluit aan bij het blad dat vorig jaar verscheen 'Pelgrims op weg'.

'God ontmoeten in zijn Woord'

In de brochure 'God ontmoeten in zijn Woord' schrijven de bisschoppen van België: "Soms wordt onze wereld transparant voor een liefde die groter is dan onszelf en die ons vernieuwt. Gods Woord kan ons op vele wijzen aanspreken. [...] God, die zo anders is dan wij, zoekt de mens en spreekt hem aan met zijn Woord van liefde. Hoe kan onze pastoraal nog meer ruimte geven aan dat spreken van God? Daarover gaat deze brief."

Woord van God

De brochure opent met een passage uit een brief van de theoloog Dietrich Bonhoeffer, waarin deze schrijft: "Ik kwam voor het eerst in contact met de Bijbel. [...] Ik had al veel gepreikt, ik had al veel van de kerk gezien, erover gesproken en geschreven - en toch was ik nog steeds geen christen geworden."

[...] Vanaf dat moment is alles anders geworden." Bonhoeffer houdt ons een spiegel voor, schrijven de Belgische bisschoppen: "Je kunt veel doen voor catechese. Je kunt over het evangelie spreken en schrijven. Je kunt voorgaan en preken. Maar dat kan evengoed als je van God verwijderd bent."

Bij Bonhoeffer moest nog iets anders gebeuren: "Bij de lezing van de Schrift is hij gaan ervaren dat God zélf zich in die tekst tot hem richtte. De Bijbel werd in zijn ogen niet enkel een woord over God, maar ook een Woord van God."

Een brief

Je kunt het vergelijken met een brief van iemand die je dierbaar is: "Je kan die lezen om informatie in te winnen over de ander. Maar doorheen de tekst wil de schrijver of schrijfster je hart raken en bij je binnenkomen. En het is die aanwezigheid waar het om gaat." De Bijbel is als een brief die getuigt van Gods spreken.

De Belgische bisschoppen pleiten voor een spirituele omgang met de Bijbel in drie stappen: de Schrifttekst zorgvuldig lezen, het overwegen van de tekst, het antwoorden in gebed en in een evangelische levenswijze.

Luisteren

Op een vraag van de schriftgeleerde (Marcus 12, 28) noemt Jezus als belangrijkste gebod: "Hoor Israël! De Heer is onze God, de Heer is de enige" (Deut. 6, 4). Wat betekent het om te horen en te luisteren? "Luisteren is niet evident," schrijven de bisschoppen. "Echt naar iemand luisteren betekent: aandacht geven en tijd maken. Dat opent ons voor de ander. Het verlegt het zwaartepunt van ons leven buiten ons." Wat is dan het Woord van God? Is het als een stem uit de wolken? Nee, zegt de brochure. "Achter de vertaling van 'Woord van God' schuilt de Hebreeuwse term 'dabar'. Dit betekent niet enkel 'woord', maar evenzeer 'zaak, aangelegenheid, daad en geschiedenis' (vgl. Jeremia 1, 1). God kan dus ook 'spreken' zonder woorden." In die zin is er een non-verbale boodschap aan de mensen. "Het is vooral doorheen de geschiedenis dat het volk van Israël verrassend in contact komt met de Heer."

Een hart dat luistert

"Onbevooroordeeld luisteren naar een mens is al niet gemakkelijk. Open komen voor Iemand die je niet ziet en die zich toch laat kennen, is nog veel moeilijker. In het bidden zijn wij geneigd te zeggen: 'Luister, Heer, uw dienaar spreekt' in plaats van: 'Spreek, Heer, uw dienaar luistert' (1 Samuel 3, 9). Wij bidden meestal zoals Job het openhartig van zichzelf beken: 'En ik maar spreken, en dan nog in de trant van: luister, ik zal spreken' (Job 42, 3-4)." Kunnen wij ons niet beter spiegelen aan Salomo? Hij vroeg aan de Heer "Geef uw dienaar een hart dat luistert" (1 Koningen 3, 9).

De Belgische bisschoppen gaven in 2008 een mooie brochure uit over het Woord van God. Ze sluiten ermee aan bij de wereldkerk die in 2008-2009 het Woord van God centraal stelt en de apostel Paulus.

Daden van geloof

Jezus vraagt de schriftgeleerde ook de naaste te beminnen. Dat ligt op het eerste zicht meer binnen onze mogelijkheden. De Bijbel kan dan een handboek worden van moraal meer dan een getuige van Gods Woord. "Maar waarom koppelen wij onze inzet los van het beluisteren en het beamen van Gods liefde?" vraagt de brochure kritisch. Iemand die de liefde van God beantwoordt, kan niet anders dan zijn medemens beminnen in navolging van Christus, hoe gebrekkig ook.

"En die levensstijl van het tweede gebod wordt dan een praktische spreekbuis voor Gods Woord." De naastenliefde is geen horizontale filantropie, maar wortelt direct in de liefde van God die roept om een antwoord. "Net als God, die er de bron van is, wil de liefde verder stromen en zich wegschenken." Het antwoord van mensen weerklinkt dus in gebed én in een levensstijl van liefde tot de naaste. "God wil immers geen vrijblijvende relatie. Hij wil de wereld vernieuwen en in onze daden laten oplichten wie Hij werkelijk is." Zo blijkt dat het Bijbelwoord geen archeologie beoogt. "Neen, het wil nieuwe geschiedenis maken."

De Kerk

Het Woord van God klinkt binnen de Kerk. Hierover gaat het laatste deel van de brochure: "De Kerk is 'ekklesia'. Dat betekent letterlijk: een gemeenschap die geroepen en verzameld wordt."

Het zijn mensen die Gods spreken hebben ontwaard en beantwoord. Zij kunnen het leven met Hem delen en zijn liefde aan mensen tonen." In zekere zin is de kerkgemeenschap er vóór de Schrift. "Het is in de schoot van Gods volk dat de Bijbelboeken ontstonden."

Ook het omgekeerde is waar: "de Schriften liggen aan de basis van de Kerk. Zij laten God aan het woord, die de Kerk ten leven roept." En 'het geheim' van de Schrift is: "God heeft ons zo lief dat Hij ons zichzelf wil geven! Hij wil ons raken, met ons spreken als een vriend met een vriend, 'als een mens met een medemens' (Exodus 33, 11). Dat is de diepe zin van Gods Woord: het biedt niet eerst een religieuze inhoud of een morele oproep, maar een Persoon die het leven met ons deelt!"

Daphne van Rosendaal

De brochure verscheen bij uitgeverij Licap, (ISBN 978-90-6858-789-0) E info@licap.be

Bijeenkomsten in het bisschopshuis

Op 16 maart 2009 vond een bijeenkomst in het bisschopshuis plaats rond het Woord van God. Bijeenkomsten in het bisschopshuis voor pastorale beroepskrachten worden georganiseerd sinds 2 juni 2008.

Reeds geweest zijn:

- 2 juni 2008: Diocesane presentatie van het Compendium van de sociale leer van de Kerk (voorafgaand aan de zondag voor diaconie 8 juni)
- 10 november 2008: Het Handboek voor de spirituele oecumene (voorafgaand aan Willibrordzondag 9 november 2008)
- 16 maart 2009: Het Woord van God (naar aanleiding van de bisschoppensynode over het Woord van God in oktober 2008)

De eerstvolgende bijeenkomsten zijn:

- 15 juni 2009: Paulus en de relatie jodendom en christendom (naar aanleiding van het internationale Paulusjaar 2008-2009)
- 14 september 2009: Kerkgebouwen als huis van God (naar aanleiding van Open Monumentendag 12-13 september 2009)

Het geleefde Woord van God

Het Annahuis is een uitzonderlijke plek. Kwetsbare mensen zelf maken de beweging naar het Annahuis. De mensen hebben geen thuis, de meeste mensen hebben geen inkomen. Het afgelopen jaar liepen 300 mensen het Annahuis binnen. Ik kan volop Gods Woord doen, soms letterlijk als ik een boterham smeer. "Want Ik had honger en jullie gaven Mij te eten" (Mt.25, 35,36,40). Heb ik dan in die mens in nood ook elk jaar 300 ontmoetingen met Christus? Nee. Verschillende factoren spelen een rol. Mijn geweten knaagt als ik een keer geen zin heb in die man die stinkt, of in die vrouw waar ik zoveel moeite voor moet doen om haar te begrijpen. Dan voel ik me als de Leviet en de priester die de vreemdeling laten liggen, terwijl ik toch de barmhartige Samaritaan wil zijn (Lc.10, 29-37). En met dat ik de ander help, is de relatie al ongelijk: de ander is afhankelijk van mij. En dat is geen ideale beginsituatie voor een Godsontmoeting. Bovendien, de mens die op het Annahuis komt, verkeert in zo'n crisis, dat je begint met te voorzien in de eerste levensbehoeften. Ik heb mij in mijn leven en studie vooral het vertoog van de kerk eigen gemaakt om God ter sprake te brengen. Dit alles is niet de praktijk van het Annahuis. Dit gezegd hebbende doe ik een voorzichtige verkenning hoe in mijn vleesgeworden woorden ofwel 'daden van geloof' ik toch soms een glimp van een Godsontmoeting ervaar.

Het Annahuis is een plek waar het niet gaat om schuld of verantwoordelijkheden, maar waar iemand uitzicht vindt, hoop krijgt. We scheppen orde in de chaos en ik benoem iemands inzet vanwege de kinderen, de overlevingskracht, de trots. Iemands bestaan wordt geloofd en erkend.

Dit scharniermoment voltrekt zich zonder religieuze taal. De naam wordt niet geschreven in de palm van Gods hand, maar in de Gemeentelijke Basis Administratie.

Wie ben ik om religieus te duiden dat bijvoorbeeld een blinde weer zicht krijgt, er in het Annahuis leven wordt herschapen, dat iemand genade vindt, opnieuw geboren wordt, omdat ik geloof dat de naam van hem of haar tegenover mij al voor zijn/haar bestaan, geschreven staat in de palm van Gods hand?

Ik kan alleen hopen en vermoeden dat die ander het vleesgeworden woord van God voelt. Simpelweg: 'ubi caritas et amor, Deus ibi est'. Juist als leven geen perspectief kent, om dan juist er te zijn en niet van iemand weg te lopen, dan ben ik God nabij.

Dorothee IJsseldijk

Teamleider en pastoraal werker in het Annahuis te Breda

Bisschoppensynode over het Woord van God

Om de drie jaar komen bisschoppen bijeen om met elkaar te spreken over een belangrijk thema. In 2008 vond de bisschoppensynode plaats over 'Het woord van God in het leven en de zending van de Kerk'. Deze synode was een vervolg op de bisschoppensynode van 2005 over de eucharistie. De bisschoppensynode sloot nauw aan bij het Tweede Vaticaans Concilie en de constitutie Dei Verbum, die de nieuwe inzichten van de bijbelexegese verwerkte. Het concilie gaf zich rekenschap van de verschillende genres van de Schrift en verwerkte het gegeven dat het geïnspireerde schriftwoord neergeschreven is door mensen met beelden en begrippen van hun tijd. Het Oude Testament en Nieuwe Testament horen bij elkaar. De openbaring vindt haar hoogtepunt in Jezus Christus, maar het is nodig de hele heilsgeschiedenis te kennen. Hier raakte de synode aan de relatie tussen christendom en jodendom. Onder de gasten bevond zich een joodse rabbijn die indringend sprak over de verbondenheid van het joodse gebedsleven met de Schrift.

Paus Benedictus XVI benadrukte dat de Schrift kracht bezit in zichzelf. Maar om het Woord van God in de Kerk ter sprake te brengen is tevens een goede vorming noodzakelijk. Het gaat erom dat we in de verkondiging niet primair zelf aan het woord komen. We moeten goede lezers en verstanders van het Woord zijn om goede vertolkers te worden. Het gaat er niet alleen om dat we het Woord lezen, maar dat onze lezing uitmondt in daden van geloof (cfr. Jakobus 2, 14). Zowel het geschreven alsook het verkondigde en gedane Woord leidt tot Jezus Christus, het vleesgeworden Woord. Van paus Benedictus ontvingen de deelnemers een fascimilé van een papyrusrol, de Bodmer-papyrus. Op het ene papier staat het Onze Vader. Op het andere staat het begin van het Johannes-evangelie, dat spreekt over het Woord dat midden in de geschiedenis vlees is geworden. Het Woord van God staat midden in de zending en het leven van de Kerk.

Bisschop Van den Hende

Bijbelvertalingen

Om het Woord te horen en te doen is het noodzakelijk dat het Woord begrepen wordt. De Bijbel is van meet af aan vertaald. Een van de oudste bijbelvertalingen ontstond in Egypte: de Septuagint. Dit is een vertaling in het Grieks. Paus Damasus gaf in 382 de priestermonnik Hiëronymus de opdracht de Latijnse vertalingen die in omloop waren te herzien en te komen tot een correcte vertaling. Hij voltooide zijn werk in 405. Zijn vertaling kreeg de naam Vulgaat en geldt als de standaardvertaling van de Rooms-katholieke Kerk. Na de val van het Romeinse Rijk verdween de kennis van het Latijn en groeide de behoefte aan een vertaling in de landstaal. De eerste vertaling in een moderne westerse taal kwam rond de eeuwwisseling van de 10e en de 11e eeuw tot stand. Dit was een Duitse vertaling. De oudste Bijbelvertaling in het Nederlands is die van Jacobus van Maerlant. Rond 1271 presenteerde hij de historische boeken van het Oude Testament in rijmvorm. In verschillende Europese talen verschenen Historiebijbels.

De Katholieke Kerk was gevoelig voor de gevolgen van vrije bijbelvertaling. In 1758 wordt het gebruik van bijbeluitgaven in de volkstaal toegestaan als de bijbeluitgaven door de Heilige Stoel zijn goedgekeurd, of uitgegeven zijn met aantekeningen ontleend aan de kerkvaders en/of aan katholieke 'lieden'. Momenteel voldoet de Navarra Bijbel, aanwezig in de bibliotheek van Bovendonk, aan deze eis.

De uitgave is een rijkdom voor hen die zich op de hoogte willen stellen van de doorwerking van een bepaalde tekst in de katholieke traditie.

Voor katholieken is de Bijbel allereerst het Woord dat de Kerk doorgeeft, dat in de liturgie van de Kerk weerklinkt en binnen de Kerk geïnterpreteerd wordt. In Nederland en Vlaanderen is de Willibrordbijbel uit 1975 de officiële katholieke bijbelvertaling.

Hans de Jong

Medewerker pr en informatie van het bisdom van Breda

Een bedevaart met een vraag en antwoord

Wim de Veth uit Oudenbosch is een gepassioneerd spreker. Regelmatig verzorgt hij lezingen voor parochies en groepen over de bedevaart naar Assisi die hij van 24 mei tot en met 20 juni 2008 maakte. Hij was geraakt door het leven van Franciscus.

De fascinatie is niet zo oud. “In 2007 ging ik met pastoor Paul Verbeek naar Assisi. Daar maakte ik voor de eerste maal kennis met Franciscus. Ik ben toen meer over hem gaan lezen. Zijn leven riep bij mij veel vragen op. Zo stootte zijn armoedebeleving mij af. Ik vroeg me bijvoorbeeld af wat het nut was om op stenen te slapen.”

Bedevaart met een vraag

“Geleidelijk aan groeide mijn bewondering voor de arme uit Assisi. Bij mij groeide de wens om eens alleen naar Assisi te gaan. Gelukkig gaf mijn echtgenote mij hiervoor de ruimte. Ik nam ook een intentie mee. Ik overwoog om met mijn werk in de zorg te stoppen en pastoraal werker te worden. Ik sprak hierover met pastoor Verbeek en mijn echtgenote. Zij zei steeds dat, als ik dit wilde, ik dit moest doen. Zij gaf mij alle steun. Ik heb de bedevaart gemaakt met deze intentie in mijn hoofd.”

“Ik ben een geoefend fietser,” vertelt Wim de Veth. “Ik trainde met mannen als Gerrie Kneteman en Jan Raas. In 2006 ben ik op de fiets naar Santiago de Compostella geweest. Op 24 mei vertrok ik. Het afscheid was emotioneel. Mijn vrouw had het zwaarder dan ik. Zonder haar had ik deze pelgrimstocht niet kunnen maken. Ik heb om mijn dankbaarheid jegens haar te uiten een dvd onder de titel ‘Ontmoetingen’ gemaakt. Zo kan zij mijn tocht meebelevan.”

Intenties

De dvd draagt deze titel niet voor niets. “Ontmoetingen met anderen zijn van levensbelang op deze tocht,” aldus De Veth. Hij spreekt er graag over. “Als je op pelgrimstocht gaat, geven mensen je intenties mee, zelfs onderweg. Op een gegeven moment deed ik in Italië inkopen. Een vrouw klampte me aan en vroeg me of ik een kaars voor haar wilde opsteken.” “Bij een kapel kwam ik in gesprek met een jonge man. Hij was wanhopig en vertelde me dat hij zichzelf iets aan wilde doen. Ik heb hem gezegd dat ik op weg was naar Assisi en dat hij in ieder geval moest wachten totdat ik daar op 22 juni aankwam. Ik heb daar voor hem een kaars aangestoken. Helaas weet ik niet hoe het met hem is afgelopen.” Op de vraag of hij ook God heeft ontmoet antwoordt De Veth: “Tijdens de bedevaart had ik een geweldige energie. Soms vroeg ik me af waar ik deze energie vandaan haalde.”

Alverna

De Veth bereikte Assisi. Toch was dit niet de meest indrukwekkende plaats. “Dat was voor mij La Verna. Het klooster en de sfeer spraken mij enorm aan. Ik vroeg de franciscanen of ik daar mocht overnachten. Ik werd hartelijk ontvangen. Alverna is een bijzondere plek. Franciscus ontving daar de stigmata, de wondetekenen die ons herinneren aan het lijden van Jezus Christus. Ik voelde me opeens heel dicht bij Sint Frans. Ik dacht bij mezelf: “Wat ben je toch een bijzonder mens dat je zo dicht bij Jezus Christus mocht zijn. Ik kan deze ervaring eigenlijk niet verwoorden.”

Opbouwen

Zo kwam ik daar ook langs een vervallen kerkje. “Toen dacht ik: bij zo’n kerk kreeg Franciscus de opdracht de kerk op te bouwen met de woorden: ‘Herstel mijn Kerk.’ Ik vroeg mezelf af wat ik voor de Kerk zou kunnen betekenen. Dit was ook de intentie van mijn bedevaart.” “Het antwoord op deze vraag kreeg ik thuis in gesprekken met mijn vrouw en de pastoor. Toen ik met hem over mijn werk sprak, zei deze: “Eigenlijk doe je in jouw werk nu al heel veel pastoraal werk. Ik ben me hier sindsdien meer bewust van geworden. In contacten met patiënten breng ik nu ook mijn geloof ter sprake. Dat leidt soms tot verrassende contacten en diepgaande gesprekken, ook met collega’s.

“Het afgelopen jaar vroegen ze mij of ik de kerstbijeenkomst wilde organiseren. Ik besloot met een collega dat we een middag naar de abdij van Zundert zouden te gaan. We werden daar ontvangen door broeder Bruno. We hebben in de omgeving gewandeld en zijn toen de abdijkerk ingegaan. Daar heb ik gevraagd of ze twee minuten stil wilden zijn om in die stilte drie vragen te overwegen: Wat doet de stilte met mij? Wat doet de abdij met mij en wat doet Kerstmis met mij? Zo zijn we twee minuten bij elkaar geweest. Toen ik na de vespers vroeg wat zij ervan vonden zei niemand iets. Er was een gevulde stilte. Dit was voor mij het mooiste compliment. Toen kwamen de gesprekken. Een jonge stagiaire vertelde dat ze, na het afsluiten van haar studie, een paar dagen in de abdij wilde verblijven om zich te bezinnen over de vraag hoe ze in haar leven verder ging. Ze is nu werkzaam in een ontwikkelingsland.” Zo doet het Woord in stilte en op onverwachte wijze zijn werk.

Hans de Jong

Leerlingen op weg met het Woord

In oktober 2008 vond in Rome de bisschoppensynode over het Woord van God in het leven en de zending van de Kerk plaats. Aan het eind van drie weken van besprekingen presenteerde de bisschoppensynode een slotboodschap.

De bisschoppensynode vraagt onder meer aandacht voor de lectio divina: "De lectio divina begint met het lezen (lectio) van de tekst, dat leidt tot de vraag waar het in de tekst nu werkelijk om gaat: wat zegt deze Bijbeltekst? Daarop volgt de meditatie (meditatio), waarbij de vraag is: wat heeft deze Bijbeltekst ons te zeggen? Zo komt men uit bij het gebed (oratio), dat draait om de vraag: wat zeggen wij tegen de Heer in antwoord op zijn Woord? Vervolgens sluit men af met de contemplatie (contemplatio), waarin wij door Gods genade met dezelfde blik naar de wereld kijken en onszelf vragen: welke bekering van hart, geest en leven vraagt de Heer van ons?"

Het geloofsboekje over de Bijbel dat het bisdom in 2008 uitgaf, zegt het als volgt: "Bijna elke tekst heeft iets tot onze ziel te zeggen als we het avontuur aandurven met die bijbeltekst. Durven we het aan om ons dankzij een bijbelwoord in de aanwezigheid van God te weten?"

Terug naar de bisschoppensynode over het Woord van God. De bisschoppen verwijzen in hun boodschap naar het allereerste begin, naar de schepping toen een stem klonk die de stilte van het niets doorbrak. De schepping is voortgekomen uit een woord dat het niets overwint en leven schept. "Want Hij sprak een woord en alles ontstond, Hij gaf bevel en het kwam te voorschijn," schrijven de bisschoppen verwijzend naar Psalm 33.

De bisschoppensynode: "Het Woord van God gaat vooraf aan en overstijgt de Bijbel." En: "De woorden van God, uitgedrukt in de talen van de mensen, zijn aan menselijk spreken gelijk geworden, zoals eenmaal het Woord van de eeuwige Vader, door het zwakke vlees van de mensheid aan te nemen, aan de mensen gelijk is geworden." De synode citeert daarmee Dei Verbum nr. 13, het decreet over de Bijbel van Vaticanum II.

Zo maken de Bijbel en Jezus Christus de toenadering zichtbaar van God naar mensen, en laten ze zien dat en hoe God de dialoog met mensen zoekt. De bisschoppensynode: "Het Woord van God [...] trekt langs de wegen van de wereld om de mensen op aarde te ontmoeten op hun grote pelgrimstocht op zoek naar waarheid, gerechtigheid en vrede."

De verrezen Christus roept de leerlingen op om erop uit te trekken. "De Bijbel staat vol met oproepen om 'niet te zwijgen' en 'vrijuit te spreken', om 'het woord te verkondigen op het goede en op het verkeerde moment', om de wachters te zijn die de stilte van de onverschilligheid doorbreken," aldus de bisschoppen.

Geloofsboekjes

Voor de moderne leerling die eropuit trekt heeft het bisdom een serie geloofsboekjes gemaakt. Elk van de acht boekjes is een steuntje in de rug op de weg, om het Woord te horen, het in het hart te bewaren, en het door te geven: in woorden en daden.

De geloofsboekjes zijn verkrijgbaar in de parochies van het bisdom. De boekjes zijn ook te bestellen bij het bisdom van Breda: T 076 5223444, E secretariaat@bisdombreda.nl

De pelgrimsweg van het geloof

Pinksteren 2009

Naast fysiek onderweg zijn is pelgrimeren een reis naar binnen: de pelgrimstocht van het hart. Voor de verbondenheid van de pelgrims in Lourdes en de pelgrims in de parochies thuis wordt in de Pinksterbrochure 2009 van bisschop Van den Hende speciaal dit jaar een Pinksternoveen opgenomen.

De Pinksternoveen heeft voor elke dag van de bisdombedevaart, 20 mei tot en met 28 mei, teksten ter overweging en gebed. De noveen kan individueel worden gebeden of in een groep. In de brochure is een intentiekaart opgenomen. Op de kaart kunnen intenties worden geschreven die voor de bisdombedevaart kunnen worden toegestuurd aan het bisdom. De intenties worden in gebed gebracht in Lourdes.

De Pinksterbrief zelf heeft als titel 'Hebt gij de heilige Geest ontvangen toen ge het geloof hebt aangenomen?' De apostel Paulus stelde deze indringende vraag aan een paar leerlingen in Efese, tijdens zijn derde missiereis. De leerlingen waren nog niet in Jezus' Naam gedoopt, noch hadden zij van het bestaan van de heilige Geest gehoord. Paulus doopte hen en legde hun de handen op (Hand. 19, 1-6).

Bisschop Van den Hende: "Op weg naar Pinksteren 2009, het feest van de heilige Geest, wil ik samen met u opnieuw de indringende vraag van St. Paulus stellen: hebben wij de heilige Geest ontvangen? Wanneer wij ons zouden openen voor de werking van de heilige Geest, dan staan wij daarin niet alleen. Velen zijn ons - in kracht van de Geest - op de weg van vertrouwen in God voorgegaan, met de pelgrimsweg van het geloof in hun hart."

In de Pinksterbrochure is ook opgenomen de inleiding die de bisschop hield in de drie dekenaten op weg naar de bisdombedevaart. De inleiding heeft als titel 'Op weg met het Woord in het hart'. Pelgrims die op weg gaan sluiten zich aan bij een eeuwenlange beweging die al in de Bijbel te vinden is.

Denk aan Abraham, die wegtrok uit wat vertrouwd is (Heb. 11, 8). Denk ook aan de uittocht uit Egypte. Bisschop Van den Hende: "Aangekomen in het beloofde land, is de reis door de woestijn ten einde. Maar ten diepste komt de weg van geloven en vertrouwen niet tot stilstand. Het verbond met God vraagt van het volk namelijk een reis naar binnen, een pelgrimage in ons hart: om ook van binnenuit welgemeend te kunnen naderen tot God." Het Nieuwe Testament schrijft over de pelgrimstocht die Jezus is gegaan. Jezus is voortdurend onderweg en gaandeweg voltrekt zich Jezus' opgang naar Jeruzalem. Daar volgt het hoogtepunt van Jezus' pelgrimstocht temidden van de mensen: namelijk zijn dood aan het kruis en zijn verrijzenis. Het uiteindelijke reisdoel van Jezus is de Vader die Hem gezonden heeft. Pelgrimeren is onderweg zijn naar God. Is gaan en staan in de navolging van Christus.

Bisdombedevaart en thuisprogramma

Parochies in het bisdom werden uitgenodigd om activiteiten in het kader van de bisdombedevaart door te geven aan het bisdom. Enkele van deze activiteiten zijn opgenomen in de Pinksterbrochure. Het actuele bekende thuisprogramma wordt gepubliceerd op de bisdomsite. Zie hiervoor www.bisdombreda.nl onder de knop 'lourdes 2009'.

De Pinksterbrochure kan worden besteld bij het bisdomkantoor in Breda: T 076 5223444, secretariaat@bisdombreda.nl. De uitgave kost €2,00 (excl. verzendkosten).

Het Woord van God in joods perspectief

God roept de schepselen tot bestaan en spreekt tot de mens. In deze relatie wordt de mens geroepen zich verantwoordelijk te tonen. “In het begin schiep God de hemel en de aarde.” Zo luiden de eerste woorden van het scheppingsverhaal. Het eerste woord in het Hebreeuws kan behalve ‘begin’ ook ‘eersteling’ betekenen. Volgens het boek Spreuken is de wijsheid de eersteling van Gods weg. Zo kunnen we ook lezen: “Met wijsheid schiep God de hemel en de aarde”. De schepping is daarmee geen baaiend van chaos, maar is met goddelijke wijsheid gegrondvest.

Tora: relatie

Voor de rabbijnen is de goddelijke wijsheid niets anders dan de Tora. De Tora is een boom des levens, een onuitputtelijke bron van verfrissend water, die nog met je meereist door het leven ook. Wat wordt bedoeld met het woord Tora? Allereerst zijn het de eerste vijf boeken van de Bijbel. Genesis, (ook wel ‘In den beginne’ genoemd), Exodus (‘de namen’), Leviticus (‘En Hij sprak’), Numeri (‘in de woestijn’) en Deuteronomium (‘de woorden’). Maar Tora betekent ook ‘onderricht, richtlijn, instructie’. Het is niet alleen de openbaring van God aan de mensen, maar tegelijkertijd ook wat ouders aan hun kinderen vertellen, wat de priester aan de gelovigen voorhoudt en wat de leraar aan de leerling onderwijst.

Tora is een relatiewoord: zonder leerling is er geen leraar. De Talmoed (de belangrijkste joods-religieuze tekstverzameling, van de 2e tot de 6e eeuw van onze jaartelling ontstaan), zegt het zo: “Veel heb ik geleerd van mijn leraren. Nog meer van mijn collega’s. Maar het meeste van mijn leerlingen.”

Het woord Tora is als Woord van God onderricht. Het is voortdurend in dynamiek. We zouden heel de Bijbel kunnen zien als een telkens weer dynamische beweging waarin het Woord van God zich telkens opnieuw openbaart.

God spreekt

Het scheppingsverhaal bezingt als een lied de scheppingsmacht van Gods woord. De schepselen worden tot het bestaan geroepen: “en God riep!” Bijzonder is dat alleen bij de schepping van de mens God ook nog zijn voornemen uitspreekt: “Laat ons mensen maken.”

Ook bijzonder is dat zowel mens als dier gezegend wordt door God. De mens is verbonden met zijn medeschepselen de dieren: hij staat er niet boven. Alleen aan een fijnzinnig detail merken we dat de mens toch een bijzondere positie inneemt: Gods zegen is dezelfde als bij de dieren, maar God spreekt de mens werkelijk toe: God zei tot hen (Gen. 1, 28). De mens ontvangt het woord dat relatie sticht en waardoor de mens zich ook werkelijk aangesproken weet. Ook de dieren zijn tot het bestaan geroepen, maar kunnen niet echt verantwoordelijkheid dragen voor heel de schepping. De mens kan dat wel, al doet hij het vaak niet. Maar God spreekt werkelijk tot hem en haar. Hier wordt de betekenis van de prachtige spreuk van rabbi Akiba duidelijk. Deze rabbi leefde een eeuw na Jezus en werd eveneens gemarteld en gedood door de Romeinen: Geliefd is de mens dat hij is geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. Maar nog meer geliefd is de mens dat dit hem bekend is gemaakt!

De mens

Zo zien we ook dat het verhaal van Adam en Eva eigenlijk draait om het woord-dat-relatie-sticht. God spreekt tot Adam, maar wij horen niet dat Adam direct in relatie staat tot zijn vrouw Eva en werkelijk tot haar spreekt. Als Adam de vrouw ter sprake brengt is het meteen vanuit verwijdering, om de schuld op haar te laden. Het mooiste geschenk dat hij van God heeft gekregen, gebruikt hij van meet af aan als alibi voor zijn geweten. Het spreken van de mens mist daarmee de kracht van het goddelijke woord. Het antwoord van de eerste mens en iedere mens getuigt van de vervreemding tussen mens en God, die door alle tijden voortduurt: de mens verstopt zich in plaats van antwoord te geven en verantwoordelijk te zijn.

Verantwoordelijk

Vervolgen wij onze zoektocht naar het Woord van God zoals de Bijbel daarvan volgens joodse uitleg rekenschap van geeft. We weten hoe sinds de vervreemding tussen mens en God ook de vijandschap tussen broeders is ingetreden. Kain en Abel, broeders die elkaar naar het leven staan. Kain doodt zijn broeder Abel. En als God vraagt: “Mens, waar is je naaste, je broeder, je zuster?” is het antwoord haast te bekend om te citeren: “Ben ik mijn broeders hoeder?”

Als we ter verantwoording worden geroepen, zijn wij alleen zelf verantwoordelijk, zijn we als deze ene broer die voor de andere verantwoordelijk is. Ik kan dan niet wijzen naar iemand anders en zeggen: laat die het maar doen; of: daar zijn toch instanties voor. We kunnen nog dieper doordenken over het antwoord van Kain. Misschien bedoelde hij wel: ben ik mijn broeders hoeder? Bent Ú, God, niet verantwoordelijk voor uw schepselen? Al bijna vanaf het begin zoekt de mens naar een alibi voor zijn verantwoordelijkheid en zadelt hij God ermee op. “Hoe kan God dit allemaal toelaten?” roepen we gemakkelijk. Alsof mensen niet zelf de vrijheid hebben gekregen om zich verantwoordelijk te weten, dan wel zijn verantwoordelijkheid te ontvluchten. Leest u eens zelf het verhaal van Abraham en Izaak (Genesis 22), waar het meer de stilte is dan de woorden die de sfeer bepalen. Of het verhaal van de Uittocht waar de Godsverduistering zo intens is in de slavernij van Egypte dat Gods Woord in de eerste hoofdstukken niet eens kan klinken. Zo wordt steeds meer duidelijk dat het de mens zelf is die in staat is om Gods Woord tot klinken te brengen. In den beginne was de relatie.

Marcel Poorthuis
Faculteit Katholieke Theologie te Utrecht
Universiteit van Tilburg

*“Vandaag, als u zijn stem hoort,
maak dan van uw hart geen steen.”*

(Heb. 3,7)

Iconen: het Woord in kleuren

Al enkele jaren komt in de Pilaar, een ruimte onder de Oudenbossche basiliek, de iconenschool bij elkaar. In reeksen van tien lessen wijdt de Roemeense theologe Marieta Rotariu haar leerlingen in in de kunst en de spiritualiteit van het iconen schilderen.

Een van deze leerlingen is Elly Hinten, actief vrijwilligster in de parochie van de HH. Agatha en Barbara van Oudenbosch. “Indertijd vroeg een van onze medeparochianen of ik mee wilde doen. Ik heb ja gezegd.” “Als ik iconen schilder, vind ik rust, het is voor mij een vorm van meditatie. Op de achtergrond weerklinkt altijd orthodoxe muziek. Zo kom je in de sfeer om met andere dingen bezig te zijn. Er is altijd wel een pauze. Dan drinken we gezamenlijk koffie. Daarna gaan we in stilte verder. Een keer per jaar is er een iconenwijding.” Voor Elly is het schilderen van iconen duidelijk meer dan een hobby. “Voor mij heeft dit met God te maken.”

Theologie in kleuren

Marieta Rotariu bevestigt dit. “Je kunt geen iconen schilderen zonder zelf gelovig te zijn,” vindt ze. Marieta Rotariu heeft een grondige theologische opleiding ontvangen. “Ik studeerde eerst chemie. Daarna ben ik theologie gaan studeren.” Ze verklaart zich nader. “Voor 1991 was het voor leken in Roemenië onmogelijk om theologie te studeren. Na de afronding van mijn studie scheikunde begon ik in 1994 aan mijn studie theologie.”

Rotariu kreeg een degelijke opleiding. “Ik kreeg bijna dezelfde opleiding als die van een priester. Ik studeerde Oude Testament en Nieuwe Testament, dogmatiek, moraaltheologie, geschiedenis van de Roemeens-Orthodoxe Kerk en de Universele Kerk. Na een algemene opleiding volgt de specialisatie.” “De restauratie van iconen is een richting binnen de theologie. Zeven jaar geleden kwam ik naar Nederland omdat ik met een Nederlander getrouwd ben.”

Rotariu is lid van de Roemeens-orthodoxe Kerk. “Om iconen te kunnen schilderen moet je theologische kennis bezitten,” vervolgt Marietta Rotariu. “Een icoon is niet zomaar een kunstwerk. Eigenlijk is het ‘theologie in kleuren’. Zo draagt Jezus een rood onderhemd en een blauwe mantel. De kleur blauw symboliseert de goddelijke natuur van Christus en rood zijn menselijke natuur.”

Omgekeerd perspectief

“Zelfs het kleinste detail heeft een betekenis. Op de icoon van de Heilige Maagd Maria met kind zie je dat het voetje van Jezus gedraaid is. Iemand die er geen verstand van heeft, denkt dat dit een ongelukkig geschilderd voetje is. Dit is niet juist. De blote voetzool verwijst naar het toekomstige lijden van Christus.” Zo is er meer. “De oude iconenschilders hadden verstand van geometrie. Een icoon is op een speciale manier opgebouwd. Iconenschilders werken met omgekeerd perspectief. Hierdoor kijkt de afgebeelde heilige naar jou en jij niet naar hem. De heilige is degene die schouwt. Bij een normaal schilderij ben jij de toeschouwer,” verduidelijkt ze.

De icoon laten spreken

“Het schilderen van iconen is aan nauwe regels gebonden,” verduidelijkt Rotariu. “Sommige mensen volgen hun eigen methode. Dat is verkeerd. Je vervalt gemakkelijk in kitsch. Je schildert vanaf een oude icoon. Het is niet de bedoeling dat je er iets van jezelf in brengt. Je moet de icoon laten spreken. In tegenstelling tot katholieke kerkelijke kunst is een icoon niet realistisch. Ze is hiëratisch. De kunst van de iconen is eerder verwant aan abstracte kunst. De vormen zijn gestileerd. Als je de heilige Nicolaas afbeeldt, gaat het om de essentie van de heilige.”

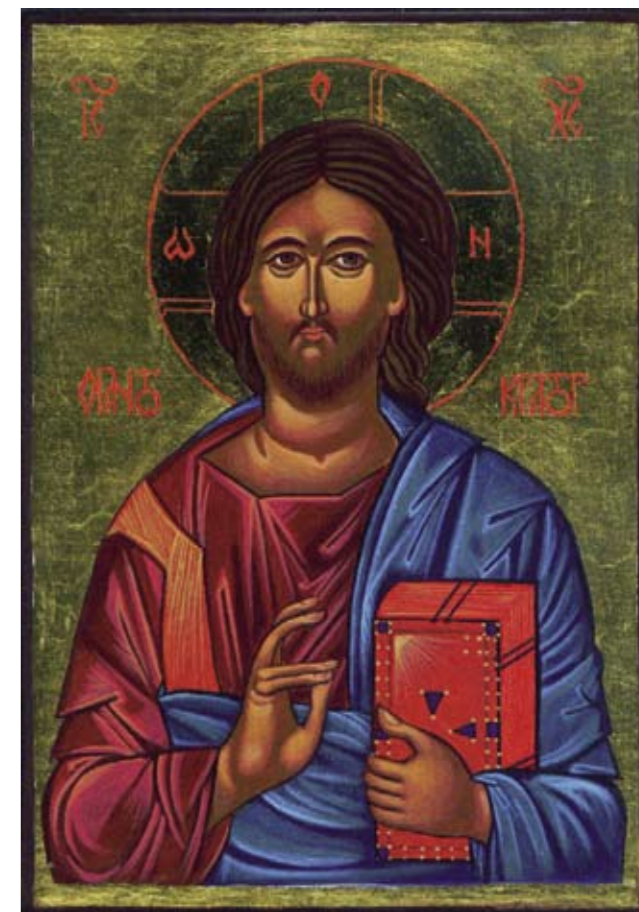
Voor Marieta zijn iconen dan ook vensters op de eeuwigheid. “Voor een icoon ga je bidden. Je krijgt door een icoon een band met Jezus Christus of de afgebeelde heilige. Een icoon wordt altijd gewijd. Zonder wijding is een icoon een gewoon kunstwerk. Zelf heb ik een zegening ontvangen om iconen te mogen schilderen.”

De groep volgt Marietta Rotariu in het schilderen vanuit deze spiritualiteit. “De meeste mensen van onze groep zijn religieus betrokken. Ze kiezen een icoon omdat ze er een speciale band mee hebben,” vertelt Elly Hinten. “Veel mensen worden ook aangesproken door Maria-iconen of engeleniconen. Dit jaar wilde ik in verband met het Paulusjaar een Paulusicoon schilderen, maar ik vond geen goede afbeelding van deze heilige. Nu ben ik bezig met een icoon van Petrus en Paulus.”

Je overgeven aan God

“De laatste jaren heb ik veel met mijn gezondheid gesukkeld. Op bepaalde momenten ervaar je de aanwezigheid van God. Ik heb niet per se een icoon nodig om de aanwezigheid van God te ervaren. Het schilderen van iconen is voor mij wel een vorm van gebed. Ik moet dan wel uitleggen wat gebed voor mij betekent. Bidden is voor mij niet primair het opzeggen van gebeden, maar mezelf overgeven aan God, je veilig voelen in zijn aanwezigheid. Het is een levenshouding. Als ik iconen schilder, stel ik me open voor God en geef ik me aan Hem over. Niet voor niets openen we onze bijeenkomsten met gebed.”

Hans de Jong

Pelgrimage in de Bijbel

De oude verhalen over het ontstaan van het volk Gods (Genesis) en de groei van het verbond (het boek Exodus tot Deuteronomium) tonen overduidelijk dat bijbels geloven betekent: op weg gaan.

“Ga naar het land dat ik u wijzen zal,” zegt God tot Abraham. “Ga naar Egypte,” zegt God tot Mozes. De belangrijke personages van de Thora zijn voortdurend onderweg. De Jakobcyclus is een opeenvolging van uittocht, doortocht en intocht. En zo gaat het ook met het volk: tussen de uittocht uit Egypte en de intocht in het Beloofde Land trekt het veertig jaar door de woestijn.

Plekken van Godsopenbaring

Op hun tocht ervaren de bijbelse personages Gods nabijheid en betrokkenheid. Hij schenkt leven, Hij belooft een grote toekomst, Hij roept op tot trouwe verbondenheid.

De plekken van Godsopenbaring krijgen een speciale betekenis. Het voorbeeld bij uitstek is de plaats waar Jakob zijn beroemde droom heeft. Daar richt hij 's ochtends een steen op en overgiet die met olie. Hij noemt de plek: Betel - huis van God. Daarmee is de plaats in kwestie geheiligd: symbolisch wordt aangeduid dat de site toebehoort aan God. Daar hebben hemel en aarde elkaar geraakt. Deze heiliging, of wijding, dient als herinnering. Wie daar komt herinnert zich hoe God zich heeft geopenbaard aan Israël. Het is een hulp om God ook te herkennen in het nu: levenschenker, toekomstbelover, oproeper tot trouwe verbondenheid.

Heiligdommen

De eerste fase van het verblijf in het Beloofde Land is gekenmerkt door een veelheid aan heilige plaatsen. Het gelovige volk drukt zijn verbondenheid uit met God door naar deze heiligdommen toe te gaan. De plek van herkenning wordt ook een plek van erkenning en ontmoeting. Dit drukt het bijbelse volk uit met offers. Om God te erkennen als levenschenker geeft het volk aan God terug wat reeds van Hem was. En met deze offergave smeekt het volk ook Gods blijvende zegen af. Lof en dank, smeeke en klacht: heiligdommen worden plekken van gebedsontmoeting. Heiligdommen kunnen het volk echter doen afglijden in afgodendienst. De Bijbel maakt een strikt onderscheid tussen God, schepper van de wereld en bevrijder van Israël enerzijds, en de heidense vruchtbaarheidsgoden anderzijds. De God van Israël valt niet te manipuleren met offers. Hij verwacht veel meer: een trouwe verbondenheid in alle facetten van het bestaan. Een godsdienst die zich vertaalt in liefde aan de naaste. De profetische teksten getuigen van het feit dat Israël voortdurend bekoord wordt door een afgodendienst. Ze willen de goden wel inschakelen om hun eigen voorspoed te bewerken. Maar het verbond met de God van de uittocht lappen ze aan hun laars.

Pelgrimeren naar de tempel

Om de relatie met de God van het verbond zuiver te houden vinden dan verscheidene centraliseringspogingen plaats. De vele kleine heiligdommen worden gesloten en de tempel in Jeruzalem geldt als enige 'huis van God'. Heel het volk dient op geregelde momenten te pelgrimeren naar Jeruzalem om de relatie met hun God gestalte te geven. De existentiële betekenis van dit gebeuren wordt onnavolgbaar verwoord in de pelgrimspsalmen: 120 tot 134. Niet toevallig zijn dit psalmen uit de ballingschap, het moment waarop het volk zo sterk het verlangen voelt naar terugkeer tot de God van Israël. Daarom zal het volk na de ballingschap zo snel mogelijk de tempel herbouwen.

Jezus Messias

Die tweede tempel staat er nog in Jezus' tijd en in de eerste fase van het christendom. Maar in het Nieuwe Testament wordt al snel duidelijk dat met Jezus een nieuw soort pelgrimage ontstaat. Johannes 4 geeft het duidelijkst aan wat er precies verandert.

De Samaritaanse vrouw zegt in haar gesprek met Jezus aan de bron: “Onze voorouders hebben op die berg daar God aanbeden, maar volgens jullie is Jeruzalem de plaats waar men moet aanbidden.” Jezus antwoordt: “Geloof Me, er komt een uur dat men niet meer op die berg daar en ook niet in Jeruzalem de Vader zal aanbidden.” Niet meer in Jeruzalem? De aanbidding in de tempel wordt vervangen door een aanbidding 'in geest en waarheid'. En het brandpunt van deze Godsrelatie is Jezus zelf. Hij is de nieuwe tempel.

Ontmoeting

Ook christenen zijn geroepen om te gaan. Of zoals Jezus het zegt in het Johannesevangelie: “Kom en zie.” Christelijke pelgrimage betekent: zich begeven naar Jezus toe. “Ga naar Galilea, daar zul je Hem ontmoeten!” Zoals voor Israël, is dit een levensopdracht die zich moet vertalen in alle aspecten van ons bestaan.

Maar ook de christen heeft behoefte aan momenten van uitdrukkelijke ontmoeting. Dan maakt hij tijd om zich te herinneren hoezeer Gods liefde zich aan ons heeft getoond in Jezus Messias. Dan begeeft hij zich naar een plaats waar je kunt voelen en ervaren dat hemel en aarde elkaar raken in Christus. Dan biedt hij zichzelf aan als een offergave om door Christus te bidden: lovend en dankend, smekend en klagend.

Niet vrijblijvend

Pelgrimeren op nieuwtestamentische leest, veronderstelt de ontmoeting met Christus. In die zin is christelijke pelgrimage een uiting van verrijzenisgeloof. De christelijke pelgrimage is niet vrijblijvend. Je weet vooraf waartoe een pelgrimage zal leiden. Van Godswege zal je een oproep ontvangen: “Zoals Ik jullie heb liefgehad, heb zo elkaar lief.” “Niemand heeft een grotere liefde dan hij die zijn leven geeft aan zijn vrienden.” Een christelijk heiligdom is niet alleen plaats van verrijzenis, het is ook een hof van olijven. Zijn wij in staat om mét Christus te zeggen (Lc. 22, 42): “Vader, neem alstublieft deze beker van Mij weg; maar toch, laat niet mijn wil gebeuren, maar die van U?”

Dr. Bart Paepen

Rector van de priesterstudenten van het bisdom Antwerpen
Docent aan de priester- en diakenopleiding Bovendonk

Je geloof in God vasthouden

Ingrid van Etten (20), reisde in juli 2008 met het bisdom naar de Wereld Jongerendagen (WJD) in Sydney. Geraakt door God aan de andere kant van de wereld, en dat thuis zien vast te houden!

“De reis naar de Wereld Jongerendagen in Sydney was een reis helemaal naar de andere kant van de wereld. Om te zoeken naar een stukje herkenning of bevestiging van je geloof, of zonder te weten wat je er eigenlijk nou gaat doen. En dan kom je terug met een geweldige ervaring. Je hebt het gevoel dat je voor even bent aangeraakt door God. De tijd die je dan meemaakt is geweldig, een hele ervaring.

Maar tegelijkertijd wordt het er allemaal niet makkelijker op. Want wat doe je nou als je daar aan de andere kant van de wereld een levendige, jonge kerk hebt gezien en als je terugkomt een kerk ziet, die niet meer zo jong en levendig lijkt? Wat doe je nou als je God zo dichtbij ervaart, daar aan de andere kant van de wereld, en als je terugkomt voor je gevoel God enorm ver weg is? Wat doe je nou als het ineens niet meer zo vanzelfsprekend is om over God te praten, wat daar wel vanzelfsprekend was?

Daar ging het bidden makkelijker dan hier. Daar werd je niet raar aangekeken als je het over God had, hier wel. Daar was het niet erg als het even te veel voor je werd, hier schaam je je er misschien wel voor.

Daar waren mensen, die het tegelijkertijd ook allemaal meemaakten, waarmee je erover kon praten. Wat ervaar jij nou? Wat vond jij daar nou van? Of hoe zou je dat graag willen blijven ervaren? Hier gaat dat net allemaal even wat moeilijker. De mensen in je omgeving thuis hebben het niet meegemaakt. Wat overigens niet betekent, dat ze het niet zullen begrijpen. Maar voor je gevoel is er dan toch een soort van afstand. Een afstand tussen daar en hier. Letterlijk een afstand, natuurlijk. Maar ook een figuurlijke afstand. Het ene moment sta je aan de andere kant van de wereld samen je geloof te vieren, beleven, ontdekken. Het is samen bouwen aan een wereldkerk. Samen reizen, lachen, maar ook huilen. Samen groeien in datgene wat voor jou misschien wel heel belangrijk is. En dat mag, dat mag allemaal. Groeien in je geloof. Groeien in dat wat een belangrijke plaats in jouw leven heeft.

En dan het andere moment sta je weer hier, in de gewone wereld. In je eigen, dagelijkse omgeving. Een wereld waar het niet allemaal zo vanzelfsprekend is om te geloven. Een wereld waar dat een stuk moeilijker is. De tijd dat je daar aan de andere kant van de wereld was, leek voor even stil te staan, maar ondertussen is het leven hier wel verder gegaan.

En dan ineens kom je weer terug in deze wereld. Even besef je niet eens wat er allemaal gebeurd is, besef je niet dat je verder moet gaan met je leven, nu je weer hier bent. Even vind je het ontzettend jammer dat het allemaal voorbij is. Dat ‘het geloven in God’ niet meer zo vanzelfsprekend is. Dat het bidden soms wat moeilijker gaat. Dat de kerken niet meer overvol zitten. Dat je niet meer samen aan het reizen bent, samen aan het vieren en beleven van je geloof. En voor je gevoel groei je niet meer.

Maar de tijd gaat door, het leven gaat door, en na een tijdje besef je ineens wel dat je gegroeid bent. Besef je wel wat je allemaal mee hebt gemaakt. Ineens weet je wat voor indruk die reis op je gemaakt heeft. Je weet ineens wat de reis met je gedaan heeft. Ook al is het tegelijkertijd nog niet helemaal onder woorden te brengen en misschien niet te begrijpen voor je omgeving.

Ineens besepte ik dan ook dat het voorbij is. Dat die geweldige reis al meer dan een half jaar achter me ligt. Een zin die het meest in de buurt komt van mijn ervaring is: “Ik kreeg niets van wat ik gevraagd of verwacht had, maar ik kreeg alles van wat ik nodig had”!

Het is voorbij dus. De reis naar de Wereld Jongerendagen in Sydney ligt al weer meer dan een half jaar achter mij. Gelukkig is het niet helemaal voorbij. Het jongerenplatform van het bisdom organiseert nog steeds activiteiten. Activiteiten waar het niet raar is om te geloven, activiteiten waarin het bidden net weer iets makkelijker gaat. Waar je samen weer met elkaar kunt praten over je geloof, over je ervaringen. Waar je weer samen mag groeien in datgene wat voor jou belangrijk is.”

Heiligen en het Woord van God

In Lourdes ontmoeten we verschillende heiligen die met de Heer op weg zijn gegaan. Allereerst Maria zelf. Zij ontving het Woord van God in haar schoot. Zij overwoog in stilte de gebeurtenissen rond de Heer. Haar geloofsgehoorzaamheid bracht haar tot onder Jezus' kruis en zij was aanwezig bij het geboorte-uur van de Kerk, op het Pinksterfeest, samen met de apostelen. Omdat ze zo nauw verbonden is met de zending van haar zoon is zij als eerste van de schepselen met lichaam en ziel ten hemel opgenomen. Zo is zij het model van het christelijk leven.

Bernadette

Maria openbaarde zich op een bijzondere wijze aan Bernadette. Bernadette was een eenvoudige vrouw uit Lourdes en Lourdes een klein stadje aan de voet van de Pyreneeën, ver verwijderd van de machtscentra van Frankrijk. Bernadette wist als jong meisje al wat armoede en ontberingen betekenden. Zij werd in 1847 in Lourdes geboren. Omdat de moeder van Bernadette niet voor haar kan zorgen, vertrouwde zij in 1857 Bernadette toe aan haar vroegere voedster Marie Laguës. Kort na haar vertrek van huis, op 11 februari 1858 ontving Bernadette haar eerste verschijning. Maria zal achttien keer aan Bernadette verschijnen. Herhaaldelijk heeft Bernadette in eenvoudige woorden over de verschijningen gesproken. Ze ziet een in het wit geklede dame die ze 'Aguero' (Provençaals voor 'dat') noemt. De verschijning zwijgt veelal. Soms glimlacht de witte dame. De verschijning vraagt Bernadette veertien dagen lang te komen. Ook zegt ze Bernadette dat ze haar niet in deze wereld maar in de andere gelukkig zal maken. De dame vraagt haar te bidden voor de bekering van de zondaren. Door te luisteren naar het woord dat tot haar gesproken wordt ontdekt Bernadette de bron onder de rots bij de rivier de Gave.

Bernadette wroet in het zand en op een gegeven moment ontspringt er helder drinkbaar water. Steeds meer mensen vergezellen Bernadette naar de grot. Soms zien de mensen dat Bernadette met de verschijning spreekt. Niet alle woorden zijn voor het publiek bestemd. Ze gelden enkel Bernadette.

Vasthouden en bewaren

Lang blijft onduidelijk wie de dame in het wit is. Op 25 maart 1858 (het hoogfeest van Maria Boodschap) openbaart ze haar identiteit. Bernadette gehoorzaamt aan het woord dat tot haar gesproken wordt. De verschijning noemt zichzelf 'de Onbevleete Ontvangenis'. Bernadette begrijpt dit niet. Ze gaat naar haar pastoor terwijl ze onderweg de woorden herhaalt, opdat ze deze niet vergeet. De pastoor is furieus als hij deze woorden hoort. "Je vergist je. Zo kan een dame niet heten! Weet je wel wat dit betekent." Voor Bernadette begint een lange martelgang. Autoriteiten ondervragen haar en pogen haar in verwarring te brengen. Bij al deze ondervragingen blijft ze trouw aan haar oorspronkelijke verhaal. In 1865 treedt ze in bij de zusters van Barmhartigheid in Lourdes. Een jaar later verlaat ze haar geboorteplaats om in Nevers haar kloosterroeping te volbrengen. Ze sterft op 16 april 1879.

Ingaan op het Woord

Bernadette ging in op de uitnodiging van Maria om steeds naar de grot te gaan. Zo gaf ze gestalte aan de gehoorzaamheid van het geloof, zo gaat ze in het spoor van Maria die tegen de engel Gabriël zei: "Mij geschiede naar Uw woord." Door in te gaan op het woord van Maria is het leven van Bernadette volkomen veranderd en is zij, met al haar natuurlijke beperktheden, uitgegroeid tot een heilige. In 1919 heeft de Kerk dit erkend en heeft ze haar heilig verklaard.

Hans de Jong

Een christen leeft in verbondenheid met de Heer en probeert, met vallen en opstaan, attent te zijn op datgene wat Hij van ons vraagt. De heiligen zijn hierbij ons voorbeeld.

Leven naar het evangelie

Heiligen zijn onze voorsprekers en voorbeelden bij uitstek. In hun levens zie je dat zij ingaan op de uitnodiging van God en leven in een diepe verbondenheid met Hem. Op weg gaan met God is niet vrijblijvend. Van Godswege zul je een oproep ontvangen: "Zoals Ik jullie heb liefgehad, heb zo elkaar lief." En: "Niemand heeft een grotere liefde dan hij die zijn leven geeft aan zijn vrienden" (zie p. 18-19 in dit magazine).

Heel concreet zien wij dat in het leven van iemand als Maximiliaan Kolbe. Aan hem is te Lourdes een kapel gewijd. Maximiliaan Kolbe was capucijn en een vooraanstaand Pools intellectueel. Toen de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog Polen veroverden, werd hij gevangengenomen. Ze lieten hem weer vrij, waarna hij met name joden hielp. Daarop namen de Duitsers hem weer gevangen en deporteerden hem naar het concentratiekamp Auschwitz. Toen een van de gevangenen het kamp ontvluchtte, sloten de Duitsers als strafmaatregel tien mannen op in een bunker om daar de hongerdood te sterven. Onder hen was een vader van een gezin. Maximiliaan bood zich aan om in zijn plaats te sterven. De kampoverste accepteerde dit. Op 14 augustus 1941 stierf hij.

Dichter bij huis gaven ook verschillende mensen hun leven voor het evangelie. Hun levensbeschrijvingen zijn verzameld in het boek *Getuigen voor Christus; rooms-katholieke bloedgetuigen uit Nederland in de twintigste eeuw* uitgegeven door de Nationale Raad voor Liturgie. Uit het bisdom van Breda waren dat: zr. Marie-Adolphine (inmiddels heilig verklaard), Hein Hoeben, kapelaan Arnold van Lierop, kapelaan Huub Mol en kapelaan Alfred Verhaegen. Zij lieten zien wat de uiterste consequentie van de christelijke pelgrimage kan zijn.

Paulusquiz

Uit de brieven van Paulus, maar uit welke?

Tekst 1

Zorg dat gij niemand iets schuldig zijt. Uw enige schuld blijve de onderlinge liefde. Wie zijn naaste bemint, heeft de wet vervuld. Want de geboden: gij zult niet echtbreken, niet doden, niet stelen, niet begeren, en alle andere kan men samenvatten in dit ene woord: Bemin uw naaste als uzelf. De liefde berokkent de naaste geen enkel kwaad. Liefde vervult de gehele wet.

Tekst 2

Al spreek ik met de tongen van engelen en mensen: als ik de liefde niet heb, ben ik een galmend bekken of een schelle cimbaal. Al heb ik de gave der profetie, al ken ik alle geheimen en alle wetenschap, al heb ik het volmaakte geloof dat bergen verzet: als ik de liefde niet heb, ben ik niets. Al deel ik heel mijn bezit uit, al geef ik mijn lichaam prijs aan de vuurdood: als ik de liefde niet heb, baat het mij niets.

Tekst 3

Maar de vrucht van de Geest is liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtheid, ingetogenheid. Tegen zulke dingen bestaat geen wet.

Tekst 4

En dit is mijn bede: moge uw liefde steeds rijker worden aan inzicht en fijngevoeligheid, om te kunnen onderscheiden waar het op aankomt. Dan zult gij op de dag van Christus ongerept en onberispelijk zijn, verzadigd met de vrucht der gerechtigheid, die komt van Jezus Christus, tot eer en lof van God.

Tekst 5

Hij is het die ons bekwaam heeft gemaakt dienaars te zijn van een nieuw verbond, niet van de letter maar van de Geest. Want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.

Deze Paulusquiz wordt gebruikt in de Paulustentoonstelling ter gelegenheid van het Paulusjaar in de HH Petrus en Pauluskerk in Middelburg. Hij werd gemaakt door pastoor Paul de Maat, Nicolette Meulenbroek en Arwen Meulenbroek.

Antwoord vragen Paulusquiz

Tekst 1: Rom. 13, 8-10, Tekst 2: 1 Kor. 13, 1-3, Tekst 3: Gal. 5, 22-23, Tekst 4: Fil. 1, 9-11, Tekst 5: 2 Kor. 3, 6

Verkondiger van het Woord

Van vervolger van christenen werd Paulus verkondiger van het geloof. Zijn ontmoeting met de levende Heer kan worden getypeerd als een 'doorstart'. Paulus wijdt zich helemaal toe aan Jezus Christus om in zijn dienst Gods woord te preken.

Paulus was afkomstig uit een gelovig joods milieu. Volgens de overlevering werd hij rond het jaar 8 van onze jaartelling geboren in de Klein-Aziatische stad Tarsus. Tarsus was een havenstad en, net zoals in onze samenleving, treffen in havensteden mensen uit verschillende culturen elkaar.

Vorming

Als jonge man leerde Paulus in de synagoge het Woord van God kennen. Hij raakte vertrouwd met de Joodse Tora en het gebed van de Psalmen. De Griekse cultuur was Paulus niet vreemd. Op school las hij de Ilias en de Odysse van Homerus.

Hendrik Hoet merkt op dat de dichter Aratus, die in de derde eeuw voor Christus in Tarsus leefde Paulus niet vreemd was. Hij citeert, wanneer hij op de Areopaag te Athene de Griekse filosofen toespreekt, een dichtregel van hem.

Schriftgeleerde

Na zijn vorming in Tarsus gaat Paulus in de leer bij Gamaliël de Oude. Gamaliël onderwees in Jeruzalem. Hij is een van de grootste Farizeese schriftgeleerden van zijn tijd.

De Farizeeërs vormden de meest godsdienstige joden van hun tijd. Zij leefden vanuit de overtuiging dat God zijn koninkrijk zou vestigen als alle joden zich aan de joodse wet hielden. Om aan Gods Woord te gehoorzamen bestudeerden ze dag en nacht de Schriften om te weten wat God van hen vroeg.

Godvruchtige farizeeër

In Jeruzalem maakte Paulus kennis met de jonge Kerk. Voor deze godvruchtige farizeeër was het godsonmogelijk dat Jezus de verlosser van de mensen was. In de brief aan de Galaten citeert Paulus een tekst uit Deuteronomium: "Vervloekt ieder die opgehangen is aan een paal?" In het boek Handelingen der Apostelen lezen we dat Paulus aanwezig was bij de steniging van Stephanus, de eerste christelijke martelaar. Dan maakt Paulus een omwenteling mee. Driemaal, telkens in de Handelingen, wordt verteld hoe Paulus tot Christus is gekomen. Met een aanbevelingsbrief van de hogepriester trok Paulus naar Damascus. Het was de bedoeling dat hij de oversten van de plaatselijke synagoge opvorderde de christenen in hechtenis te nemen om hen naar Jeruzalem te brengen.

Doorstart en zending

Dicht bij Damascus ontving Paulus zijn roepingservaring. Hij werd omgeven door een licht uit de hemel, viel op de grond en hoorde een stem: "Saul, waarom vervolg je mij?" Dit was Paulus' ontmoeting met de Heer. Kardinaal Danneels spreekt in dit verband van een doorstart. "Dit is geen bekering, maar wel de voltooiing van zijn joodse geloof. Het is geen breuk, het is een 'doorstart' en het wordt meteen ook zijn zending. Afmaken van wat hij altijd heeft bedoeld: Gods wil te doen." Hij wijdt zich helemaal toe aan Jezus Christus om in zijn dienst Gods woord te preken. Paulus noemt zich voortaan "slaaf van Jezus Christus". Hij stelt niet zichzelf centraal maar Jezus Christus.

Verkondiger van het Woord

Paulus ging op weg zonder andere wapens dan het zwaard van de Geest, dit is het Woord van God. Hij nodigt de mensen uit om zich toe te vertrouwen op Gods barmhartigheid. Hij respecteert de vrijheid van zijn toehoorders. Gehoorzaamheid aan Gods Woord kan niet worden afgedwongen. Het enige wapen van Paulus is dat woord van God, aldus de exegeet Hendrik Hoet. Het is dit Woord dat vlees geworden is in Jezus en dat leeft in de kracht van de Geest van Gods liefde. Paulus verkondigt dit woord te pas en te onpas. Hij discussieert in Athene met filosofen, hij spreekt mensen aan op straat. Hij discussieert met de politie, preekt in synagogen, houdt redevoeringen en schrijft brieven aan de gemeentes die hij heeft gesticht.

Het Woord doorgeven

Bij Paulus kunnen we ook zien hoe we het woord moeten doorgeven. Allereerst leeft hij oprecht mee met zijn toehoorders. "Ik ben voor de joden als een jood om de joden te winnen. Ik ben voor de zwakken zwak geworden om de zwakken te winnen," schrijft hij in zijn eerste brief aan de Korinthiërs. Wanneer hij in Athene op de Areopag gaat preken, verplaatst Paulus zich in de denkwijze van de filosofen.

Hij wijst op het bestaan van het altaar van de onbekende God en van daaruit bouwt hij zijn betoog op. Daarnaast geloofde Paulus in de kracht van aantrekkelijke gemeenschappen. Daar moet het Woord gedaan worden. In de steden waar hij geweest was, stichtte hij gemeenschappen waar joden en niet-joden samen in Jezus' geest leefde. In zijn brief aan de Korinthiërs maakt hij zich zorgen over christenen die tegen elkaar voor heidense rechters procederen. Dat schaadt de uitbloei van de Kerk. "In plaats daarvan procedeert de ene broeder tegen de andere, en dat nog wel ten overstaan van ongelovigen (1 Kor. 6, 6), schrijft hij. Vanuit dit gezichtspunt is hij ook bezorgd voor een onwaardige viering van de maaltijd des Heren. Hij kant zich tegen het feit dat ieder zijn eigen maaltijd nuttigt met het gevolg dat sommigen honger lijden en anderen dronken zijn. Het wapen van het liefdevolle woord lijkt zwak, aldus Hendrik Hoet. Paulus heeft ook afwijzing moeten ondervinden. Maar als het wordt aangenomen en vertrouwd, toont het zijn wonderdoende kracht. Het brengt verlamden weer op de been, verzoent vijanden met elkaar en geeft eeuwig leven.

Hans de Jong

Literatuur: *Benedictus XVI, Geroepen, gegrepen, gezonden: Benedictus XVI over Paulus*. Utrecht, SRKK, 2009. G. Danneels, *Paulus een zelfportret*. Mechelen, Persdienst Aartsbisdom Mechelen, 2009. Hendrik Hoet, *De weg van Paulus: leven en brieven van de Apostel der volkeren*. Tielt, Lannoo, 2008.

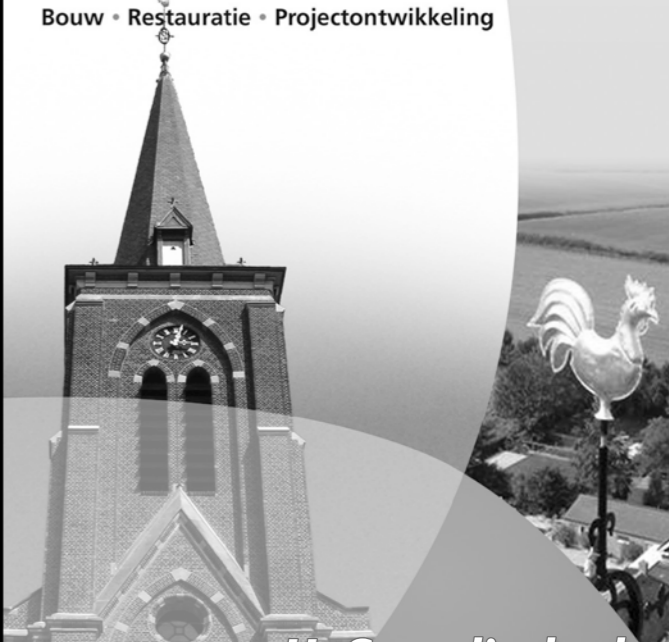
Uw specialist
in ambachtelijk
restaurant- en renovatie-
schilderwerk

Uytdehaag
schilderwerken b.v.

AF Uytdehaag Schilderwerken b.v.
Eikbergseweg 10a, 4854 NH Bavel/Breda
Tel. (0161) 43 16 32, Fax (0161) 43 36 94
e-mail: info@uytdehaag.nl www.uytdehaag.nl

de Bonth van Hulten

Postbus 115 - 5250 AC Vlijmen - Telefoon 073 - 5119022
E-mail bv@volkerwessels.com - Website www.bonthvanhulten.nl

Bouw • Restauratie • Projectontwikkeling

H. Corneliuskerk
Lamswaarde

Week Nederlandse Missionaris 2009

21 mei t/m 1 juni 2009

**Steun werk en welzijn van
missionaire werkers
Geef via collecte of per giro 676**

www.weeknederlandsemissionaris.nl

Mensen met een Missie De uitvoering van de Week voor de Nederlandse Missionaris is toevertrouwd aan Mensen met een Missie.

Week Nederlandse Missionaris 2009 Giro 676

Relisound ave

Geluid
Beeld
Ringleiding
Kerktelefoon

Relisound Tel: 0113-229519
info@relisound.nl www.relisound.nl

'Ik antwoord op
wat U in mijn hart
hebt gelegd'

www.roeping.nu

